

Samen onder de douche? Moet dat nou?

Zolang we nog moeite hebben helemaal onszelf te zijn, één met onze menselijke natuur, zal het wel altijd een kwestie van uitersten blijven; en in het ene uiterste blijft dan, ondanks onszelf, vaak iets van het andere uiterste bestaan. Zo zien we bijv. pacifisten met zóveel passie de vrede preken dat het je soms bang te moede wordt; en rasechte vechtjassen zie je met betraande ogen uiting geven aan hun zachte-sentimentele inborst. Met de seksualiteit is dat al niet anders: we zijn óf o-zo-preuts óf onbevangen bij het onbeschaamde af; we zijn fel tegen naaktheid gekant óf we juichen de naaktcultuur toe. En in de preutsheid wordt dan vaak de aandacht juist op de seksualiteit gevestigd, terwijl in de naaktloperij de seks niet zelden van al zijn charme wordt ontdaan. Dat doorschieten naar het andere uiterste heeft ertoe geleid dat veel jonge ouders het als een ouderplicht zijn gaan zien om zich naakt aan hun kinderen te vertonen. En dat heeft met echte onbevangenheid vaak weinig uitstaande ...

Kleine baby's hebben al belangstelling voor hun eigen lichaam. Kijk maar eens met hoeveel aandacht ze hun handjes liggen te bekijken - een nauwkeuriger studie maken ze van hun hele leven nooit weer. Als ze een paar jaartjes ouder zijn hebben ze het menselijk lichaam in grote lijnen leren kennen, tot opeens hun aandacht valt op 'het kleine onderscheid': jongetjes hebben een aanhangseltje, meisjes niet. (*Zie het artikel in Ouders van Nu van aug. 1968: 'Het kleine onderscheid'*). Dit is natuurlijk een boeiende zaak, en daar willen ze meer van weten. Stelt u zich maar eens voor dat u opeens ontdekte dat er mensen waren met vier of met zes vingers in plaats van vijf, dan zou u toch ook nieuwsgierig zijn; bij kinderen is dat (aanvankelijk) niet anders. En op hun vragen krijgen ze dan ten antwoord dat dit nu het verschil is tussen jongens en meisjes. Ja hoor, pappie is ook een jongetje, en mamma is een meisje. Maar dát wil het kind dan wel eens zien ook! Vooral als ze geen broertje of zusje hebben om te 'bestuderen', of als ze op dit gebied niet ongedwongen met soort- en leeftijdsgenootjes omgaan. En dan komt het moeilijke moment... Want ouders die zich nu maar gewoonweg even gaan 'bloot-geven', roepen onherroepelijk nieuwe vragen op. Omdat het kind veel meer te zien krijgt dan waar het hem om begonnen was.

Zo kan het schaamhaar het kind voor nieuwe raadselen plaatsen, bijv. voor de vraag wat daaronder verborgen zit; het kan hem ook bijzonder ongerijmd en zelfs onsmakelijk voorkomen: het feit dat op schilderijen en beeldhouwwerken het schaamhaar vaak 'verdoezeld' wordt, zou erop kunnen wijzen dat het inderdaad nogal 'onesthetisch' is.

En dan, niet te vergeten, de grootte van vaders penis en moeders borsten, in de ogen van het kind vaak nóg gigantischer dan in werkelijkheid; omdat kleine kinderen klein zijn, maar ook omdat zij zo graag groot willen zijn, even groot als hun ouders. Men noemt de kleuterfase ook wel de rivaliteitsfase: het zoontje bijvoorbeeld wil met zijn vader wedijveren, zijn krachten met die van de vader meten; en daarom maakt hij zichzelf maar al te graag wijs dat hij sterker is dan pappie, althans bijna even sterk, dat hij groter wordt dan pappie, althans even groot, en dat hij ook een auto kan besturen, een nog veel grotere auto. En dan ziet zo'n kind vaders 'uitrusting', en daar zal hij vermoedelijk met zeer 'gemengde gevoelens' tegenover staan. Het is al een bittere pil dat vader alles veel beter kan en hem in alles 'de baas' is, en juist daarom valt het een zoontje vaak zwaar om de vader als meerdere te erkennen. Daarom moet een vader ook nooit prat gaan op zijn kracht, hij moet niet 'indrukwekkender' doen dan hij al is. En het 'machtsvertoon' van een naakte vader is nu eenmaal groter dan van een vader in een confectiepakje. Bij naakte leeftijdsgenootjes van hetzelfde geslacht is dit alles niet het geval, en daarom kan men ook maar beter het kind rustig zijn gang laten gaan als hij zijn onderzoekingen richt op deze 'proefpersonen'. Niets te weten op dit gebied maakt hem ongelukkig, maar alles te weten (van grote vaders en grote moeders) maakt vaak nog veel ongelukkiger...

Niet alleen de geslachtsdelen maar ook de lichamen van volwassenen zijn groot, groot en grof in de ogen van kinderen. Dat geldt werkelijk van kop tot teen. En aan de kop zijn ze gewend, aan de tenen misschien ook nog wel, maar naar het totale blote lichaam (en dat lijkt veel bloter en bleker binnenshuis dan 's zomers aan het strand en in het zwembad) kijkt het kind misschien niet met onverdeeld genoegen.

Nog te veel ziet men bekleed en bloot in termen van goed en slecht, terwijl het misschien toch veel meer een kwestie is van mooi of lelijk. Een 'ouder'-lichaam (hoe u dit woord ook wil opvatten) is vaak gewoon niet mooi genoeg meer om open en bloot te vertonen. Het is immers niet toevallig dat men zijn kleding met steeds grotere zorg moet kiezen naarmate men ouder wordt: de 'bekleding' moet goedmaken wat de leeftijd aantast. En het 'wonder van de liefde' is toch juist dat man en vrouw zich *niet* voor elkaar behoeven te schamen, ook niet als ze ouder en minder mooi worden; maar de liefde van kinderen voor hun ouders is op dit gebied bepaald niet blind, ze zien en merken de dingen vaak juist griezelig scherp, en daarom kan het gewoon een kwestie van 'zelfbehoud' en van echte 'schaamte' zijn om zich voor de onbarmhartige blik van de kinderen te bedekken.

Als kinderen wat ouder zijn, zullen ze zich misschien ook afvragen waarvoor de geslachtsorganen dienen; kleuters zijn nog kinderlijk-'onschuldig' en argeloos, maar op de leeftijd van zes-zeven jaar begint immers ook vaak het schaamtegevoel op te treden. De preutsheid die dan ontstaat is een bewijs dat het met de argeloosheid gedaan is, en dat men er méér van weet en méér bij denkt. En die functie van de geslachtsorganen is in theorie heel goed te leren en te accepteren, maar elk kind zal ervoor terugschrikken om het rechtstreeks op zijn eigen ouders te betrekken. Vandaar ook dat voorlichting over de vaderrol niet alleen veel ouders moeilijk afgaat, maar ook veel kinderen een beetje afschrikt (en vandaar ook dat dit vaak beter door 'vreemden' kan gebeuren, door mensen van wie het kind niet hoeft te denken: "Dus dat doe jij ook...").

Maar ziet een kind op deze leeftijd nu heel nadrukkelijk zijn ouders naakt door de badkamer bewegen, dan zal het hem misschien moeite kosten om niet in deze richting te gaan denken. En daarmee doen zijn ouders hem dan beslist geen plezier, zoals ze het kind al helemaal geen deugd zouden doen door zich tijdens het liefdesspel in bed te laten betrappen. Het Duitse blad Es wijdde hieraan onlangs een heel artikel, waarin allerlei deskundigen hun mening gaven over dit 'traumatische' gebeuren; het weekblad Der Stern dreef hier toen de spot mee, en beweerde een veel betere en eenvoudiger methode te weten, namelijk het op slot doen van de slaapkamerdeur. En inderdaad: voorkómen is beter dan genezen, en in dit geval niet alleen beter, maar zelfs zeer noodzakelijk. Om misverstanden te voorkomen: het is natuurlijk allerm minst gewenst om de ouderlijke slaapkamer voor de kinderen tot verboden gebied te verklaren, en het op slot draaien van de slaapkamerdeur 'voor de gelegenheid' is ook eigenlijk alleen aan te raden als men van te voren vrijwel zeker weet dat de kinderen niet aan de deur zullen gaan rammelen; niet zozeer omdat dit storend is voor het liefdesspel, maar vooral omdat men een bevredigende verklaring zal moeten weten te geven voor de plotselinge uitsluiting ...

Hoe open en bloot de seks tegenwoordig ook vaak wordt voorgesteld, niemand zal toch willen bestrijden dat het voor kinderen beslist ongewenst is het liefdesspel van hun ouders te aanschouwen. Zodra de seks een publieke vermakelijkheid wordt, is de aardigheid er niet alleen af, maar is ook de essentie ervan (namelijk de intimiteit) verloren gegaan. Geldt dit al in het algemeen, vanuit ouderlijk gezichtspunt bekeken klemmt het des te meer. Want tussen onbevangen openhartigheid en niets ontziende 'open-en-bloot'-heid ligt een scala van mogelijkheden, en ook ergens die gulden middenweg. Alle ouders zullen voor zichzelf en hun kinderen die weg moeten zien te vinden. En dan is het misschien goed om te bedenken dat kinderen echt nog veel beter de seks ergens 'in het wild' kunnen zien gebeuren dan thuis op de ouderlijke slaapkamer. Dit hoeft met kinderlijk-seksuele wensen en oedipale verlangens nog niet eens in verband te worden gebracht. Alleen al het feit dat de ouders zo helemaal 'in elkaar opgaan' (de naam zegt het) zou voor de kinderen een moeilijk te verteren zaak zijn, misschien minstens zo moeilijk als het gebeuren zelf. Iets wat overigens ook geldt als de ouders te uitbundig verliefd doen buiten het bed (wat natuurlijk iets anders is dan gewoon lief en attent voor elkaar zijn, en elkaar bij gelegenheid in het bijzijn van de kinderen liefkozen). Verder dient men te bedenken dat gevoelens ten opzichte van de eigen ouders door kinderen vaak veel heftiger worden beleefd dan gevoelens in het algemeen: liefde en zorg, boosheid en jaloezie, hebben dan een heel andere kwaliteit, een heel andere toonhoogte.

Nu hebben heftige gevoelens altijd de neiging om de blik te verblinden en het gebruik van het gezonde verstand te verhinderen, vandaar dat kinderen in een al te hartstochtelijke liefkozing (en natuurlijk ook in de geslachtsdaad) vaak een 'gevecht' menen te zien, waarbij de moeder geweld wordt aangedaan of waarbij in elk geval bruut geweld hoogtij viert.

Maar wat heeft dit alles nu te maken met ongedwongen naaktlopen, zult u misschien opmerken. Niets, althans: niets rechtstreeks. Het dient alleen ter illustratie van het feit dat van werkelijk 'zijn gang gaan' op seksueel gebied nooit sprake zal kunnen zijn in het bijzijn van de kinderen; hiervan uitgaande wordt het misschien ook iets minder vanzelfsprekend om zich wel als ouders nadrukkelijk naakt aan de kinderen te vertonen, tenminste zolang men dit niet ook in het publiek, tegenover anderen, doet. Want tot zolang is het beter taboes buitenshuis te doorbreken dan binnenshuis, al zou het alleen al zijn omdat het risico binnenshuis groter is. Het is altijd beter anderen te shockeren (als men zich daartoe gedwongen voelt) dan de eigen kinderen, want de eigen kinderen zijn bijzonder kwetsbaar op dit punt. We moeten hun onze taboes niet opdringen, maar ook niet ons verzet ertegen!

Omgezet in de alledaagse huis-tuin-en-keuken-praktijk: Als ouders en kinderen allang gewend zijn om zich ongedwongen ontkleed door het huis te bewegen, moeten ze dit vooral blijven doen (en ongedwongen betekent in dit verband: omdat het makkelijk is, omdat het nu eenmaal zo uitkomt; en natuurlijk niet: omdat het lekker is of prikkelend...). Behoort het echter niet tot het huiselijk gebruik, dan kan men er maar beter niet mee beginnen, tenzij de kinderen nog heel klein zijn.

Als men zó zuinig met warm water moet zijn dat vader of moeder samen met de kinderen onder de douche of in het bad plegen te gaan, dan moet men dat niet opeens nalaten. Maar als men apart placht te douchen of te baden (en daarop zijn de meeste douchecellen en badkuipen toch eigenlijk gebouwd) dan moet men vooral niet denken dat het pas echt modern is om zich samen te water te begeven.

Als het nooit moeders gewoonte was om de deur van de slaapkamer af te sluiten als ze zich verkleetde, moet ze hier ook niet ineens een gewoonte van maken als de kinderen groter worden. Maar als ze altijd wél de deur op slot deed, mag ze dit met een gerust hart blijven doen.

En wat natuurlijk altijd geldt: Mocht u als ouders eens op een zeer ongelegen moment worden 'overvallen' door de kinderen, doe dan niet paniekerig, maar probeer u te beheersen; want heus: zo erg is het nu ook weer niet. Waar het op áánkomt is de manier waarop de ouders over zichzelf denken, over hun eigen seksualiteit. Staan ze hier ongedwongen tegenover, dan zullen ook de kinderen vanzelf 'onbevangen' worden op dit gebied. En dan is het helemaal niet zo belangrijk hóé vaak en hóé veel bloot de kinderen te zien krijgen...